

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

AĞUSTOS 2017

Sayı 52

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ**DÜNYA
GELİŞMELER****EKONOMİSİNDEKİ**

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, 2017 yılına ilişkin küresel ekonomik büyüme tahminini yüzde 2,9'dan yüzde 3,0'e, 2018 yılına ilişkin büyüme tahminini ise yüzde 3,1'den yüzde 3,2'ye yükseltmiştir. Kurum tarafından yukarı yönlü revizyonların ağırlıklı olarak özellikle Çin başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin küresel ekonomide yarattığı itici güç referans gösterilmiştir.

Alman Ekonomi Araştırma Enstitüsü tarafından açıklanan Dünya Ekonomi İklimi Endeksi'nin bu yılın üçüncü çeyreğinde hafif bir azalmayla 12,7 puana gerilediği bildirilmiştir. Enstitü uzmanları, küresel ekonomik durumun mevcut durumda olumlu seyrini korumakla birlikte, gelecek aylarda daha durağan bir seyrinde olabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca yine küresel ekonomideki fiyat artışlarının önümüzdeki aylarda yavaşlamasının, küresel ticaret hacminin ise yükselmesinin beklendiği belirtilmiştir.

Küresel imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre hafif bir yükselişle 52,7 değerini almış ve son 3 ayın en yüksek düzeyini görmüştür.

ABD

ABD ile Kuzey Kore arasında yükselen gerginlik piyasalarda da olumsuz etkisini yoğun biçimde göstermeye başlamıştır. Artan gerginlik sebebiyle, S&P 500 endeksi Mayıs ayından bu yana en sert düşüşünü gerçekleştirmiştir. Yatırımcılar ve ekonomistler, tarafların gerginliği azaltıcı yönde hareket etmelerini talep etmekte ve itidal çağrısında bulunmaktadır.

ABD enflasyonu Temmuz'da aylık bazda yüzde 0,1 düzeyinde gerçekleşerek beklentilerin altında kalmıştır. Amerikan Merkez Bankası'nın (FED) sıkılaştırma politikası için de olumsuzluk yaratan enflasyon verisi, 2017 sonuna kadar faiz artırımı tahminlerinin zayıflamasına sebep olmuştur. Enflasyonun beklentilerin altında kalması, Dolar'ın da değer kaybı yaşamasına sebep olmuştur.

ABD imalat PMI değeri, Temmuz'da 53,3 düzeyinde gerçekleşerek son 4 ayın en yüksek değerini almıştır.

EURO BÖLGESİ – AB

Euro Bölgesi'nde Sentix Yatırımcı Güven Endeksi, Ağustos'ta Temmuz'a göre hafif bir azalışla 27,7 puana gerilemiştir. Söz konusu gerilemeye ilişkin yapılan açıklamada, beklentiler endeksinin ve ekonomik ivmenin bu yıl için zirveyi gördüğü ve düşüş eğiliminin başladığı kaydedilmiştir. Söz konusu gerileme beklentilerin aksi yönünde bir gelişme olarak hayal kırıklığı yaratmış ve özellikle otomotiv sektöründeki zayıf seyirli ivmelenmenin endeksin gerilemesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

ABD-Kuzey Kore gerginliği, ABD hisseleri kadar AB hisselerini ve yatırımcılarını da olumsuz etkilemektedir. Stoxx Europe 600 Endeksi, artan gerginliğin etkisiyle üst üste ve önemli düzeyde kayıplar yaşamış ve Şubat ayından bu yana en düşük düzeyini görmüştür.

Euro Bölgesi imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre hafif bir düşüşle 56,6 değerini almıştır.

ALMANYA

Almanya'da Haziran ayında yüzde 1,6 olan yıllık enflasyon, Temmuz ayında yüzde 1,7'ye yükselmiştir. Açıklanan veri itibariyle Almanya'da yıllık enflasyon üst üste ikinci ay artış göstermiştir.

Almanya'da sanayi üretimi, Haziran'da bir önceki aya kıyasla yüzde 1,1 azalmış, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise yüzde 2,4 artmıştır. Söz konusu yükselişte enerji üretimi dikkat çekerken, inşaat üretimi ise gerilemiştir.

Almanya imalat PMI değeri, Temmuz'da 58,1 değerini alarak son 5 ayın en düşük düzeyini görmüştür.

JAPONYA

Japonya ekonomisi 2017'nin ikinci çeyreğinde yıllık bazda yüzde 2,5'lik beklentiyi aşarak yüzde 4 büyüme kaydetmiştir. Ekonomik gidişata ilişkin olumlu bir gelişme olarak değerlendirilen söz konusu veri, toparlanmanın gelecek aylarda da devam edeceğine işaret etmektedir.

Japonya'nın cari fazlası da olumlu bir gelişme olarak Haziran'da piyasa tahminlerinin üzerinde gerçekleşerek 934,6 milyar Yen olmuştur. Aynı dönemde ticaret dengesi ise 518,5 milyar Yen fazla vermiştir. Veriler itibariyle, Japonya'nın küresel ticaret hacmini destekleyen ivmesini artırarak sürdürdüğü anlaşılmaktadır.

Japonya imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre hafif bir düşüşle 52,1 değerini almıştır.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin ekonomisinin ikinci yarıda yavaşladığına ilişkin belirtiler güçlenmeye başlamıştır. Sanayi üretiminin Temmuz'da yüzde 7,1'ik beklentinin altında kalarak yüzde 6,4 artması bu belirtilerin başında gelmektedir. Aynı zamanda söz konusu dönemde perakende satışlar da yıllık yüzde 10,4 artış düzeyinde sınırlı kalmış ve yüzde 10,8'lik beklentiyi karşılayamamıştır.

Çin'de talebin güçlü seyretmesiyle üretici fiyatlarında artış kaydedilmiş ve ÜFE Temmuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 5,5 yükselmiştir. Aynı dönemde tüketici fiyatları ise yüzde 1,4 yükselerek, beklentilerin altında kalmıştır. Ülkenin dış ticaret büyümesinin de Temmuz ayında beklentilerin altında kalarak zayıflaması, gerek ekonomik büyüme gerekse küresel talep için olumsuz bir işaret olarak değerlendirilmiştir.

Çin imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre çok hafif bir yükselişle 51,1 değerini almıştır.

HİNDİSTAN

Hindistan Merkez Bankası (RBI), repo faiz oranını Ekim 2016'dan, ters repo faiz oranını ise Ekim 2017'den bu yana ilk kez değiştirmiştir. Banka yaptığı açıklamada repo faiz oranını yüzde 6,25'den yüzde 6,0'a, ters repo faiz oranını ise yüzde 6,0'dan yüzde 5,75'e düşürdüğünü açıklamıştır.

Faiz oranındaki söz konusu indirimle yönelik olarak; enflasyona yönelik bazı yukarı yönlü risklerin azalması ve üretim açığındaki dinamikler gerekçe gösterilmiş ve bu sebeple para politikasında gevşetilme kararı alındığı belirtilmiştir.

Hindistan imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre düşüş kaydederek 50,9 değerini almıştır.

G. KORE

Kuzey Kore'nin küresel gündeme oturan jeopolitik gerginliği, Güney Kore'de de ekonominin geleceğine ilişkin endişe uyandırmaktadır. Söz konusu gerginliğin azaltılması yönünde Güney Kore ılımlı bir yaklaşım sergileyerek, Kuzey Kore ile görüşmeye açık olduğunu belirtmiştir.

Güney Kore ekonomik büyümesi, 2017 ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,7 artarak beklentilerin altında kalmış ve 2015'den beri en düşük artışını kaydetmiştir. Söz konusu yavaşlamada, ihracat hacmindeki ve inşaat sektöründeki yatırımların zayıf seyrinde devam etmesi etkili olmuştur.

Güney Kore imalat PMI değeri, Temmuz'da 49,1 değerini alarak Mart ayından beri en düşük düzeyi görmüştür.

BREZİLYA

Dünya Ticaret Örgütü yayımladığı bir raporda, Brezilya ekonomisinin uzun bir resesyon döneminden sonra toparlanma eğilimine girdiğini ancak toparlanmanın kademeli ve yavaş bir seyirde devam edeceğini belirtmiştir. Bununla birlikte raporda, söz konusu toparlanmanın ivme kazanması ve sürdürülebilir büyüme eğiliminin tekrar yakalanması için üretim başta olmak üzere çeşitli alanlarda mali reformlara ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Brezilya imalat PMI değeri, Temmuz'da 50,0 düzeyine gerileyerek son 4 ayın en düşük değerini almıştır.

RUSYA

Rusya'nın petrol ihracatı gelirleri 2017 ilk yarısında geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 38,7 artarak 45,6 milyar Dolar'a, doğalgaz gelirleri ise yüzde 19,5 artarak 17,9 milyar Dolar'a yükselmiştir. Ülkenin doğalgaz ihracat hacmi de yüzde 8,6'lık artışla 103,6 milyar metreküpe çıkmıştır.

Jeopolitik konjonktür sebebiyle son yıllarda ekonomik yaptırımlara maruz kalan Rusya'da söz konusu veriler olumlu yönde değerlendirilmektedir.

Rusya imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre yükseliş kaydederek 52,7 değerini almıştır.

TÜRKİYE

Uluslararası yatırım bankası JP Morgan, Türkiye'nin 2017 yılı için büyüme tahminini yüzde 3,8'den yüzde 4,6'ya yükseltmiştir. Kurumun Ağustos tarihli raporunda, son dönemde Türkiye ekonomisine ilişkin açıklanan verilerin beklentilerden daha olumlu bir biçimde yukarı yönlü olduğu ve bu durumun büyümeyi desteklediği ifade edilmiştir.

Ekonomideki olumlu seyre ilişkin ise turizm sektöründeki toparlanma, vergi indirimleri ve kredi garanti mekanizmasının dinamik hale gelmesi referans gösterilmiştir.

Türkiye imalat PMI değeri, Temmuz'da bir önceki aya göre hafif bir düşüşle 53,6 değerini almıştır.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER**ENFLASYON**

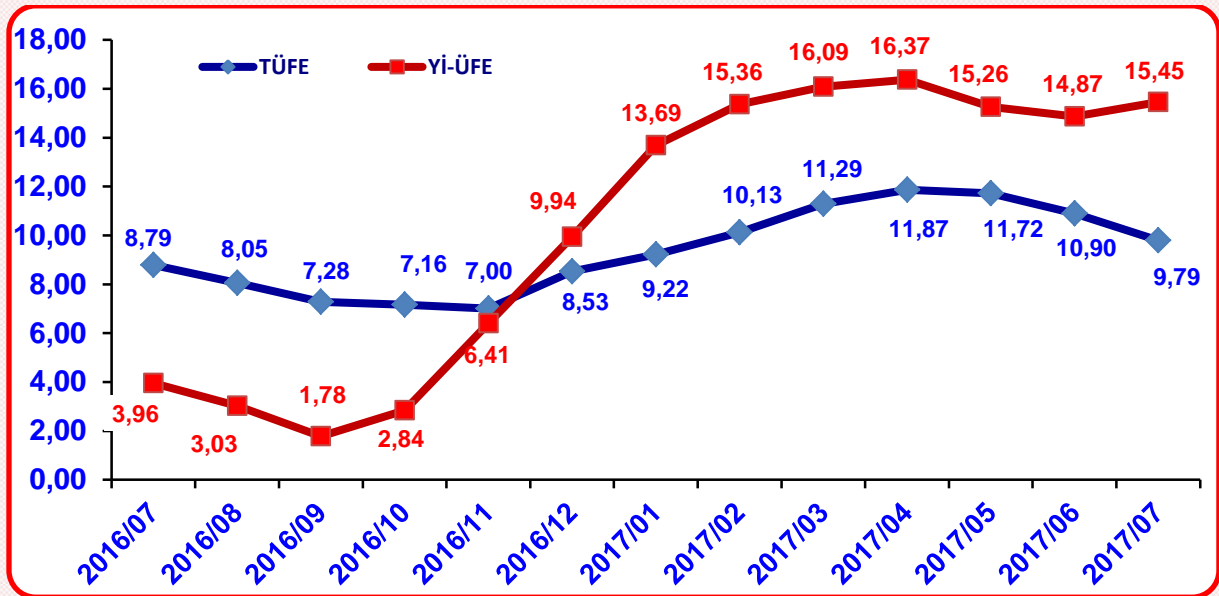
%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Temmuz	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Yıllık	8,79	9,79	3,96	15,45	5,53	21.08.2017
Yıllık Ort.	7,91	9,44	4,77	10,94	9,28	21.08.2017
Aylık	1,16	0,15	0,21	0,72	0,59	21.08.2017

2017 yılı Temmuz ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %9,79, Yİ-ÜFE'de %15,45 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,15 oranında ve Yİ-ÜFE'de %0,72 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %15,24 ile ulaştırma grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; alkollü içecekler ve tütün %14,14, eğlence ve kültür %11,22 ve lokanta ve oteller %10,84 ile en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,47 ve on iki aylık ortalamalara göre %10,00 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %0,23 oranında, imalat sanayi sektörü %0,91 oranında ve su sektörü %0,56 oranında artarken; elektrik ve gaz sektörü %1,57 oranında azalmıştır. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %17,37 olmuştur.

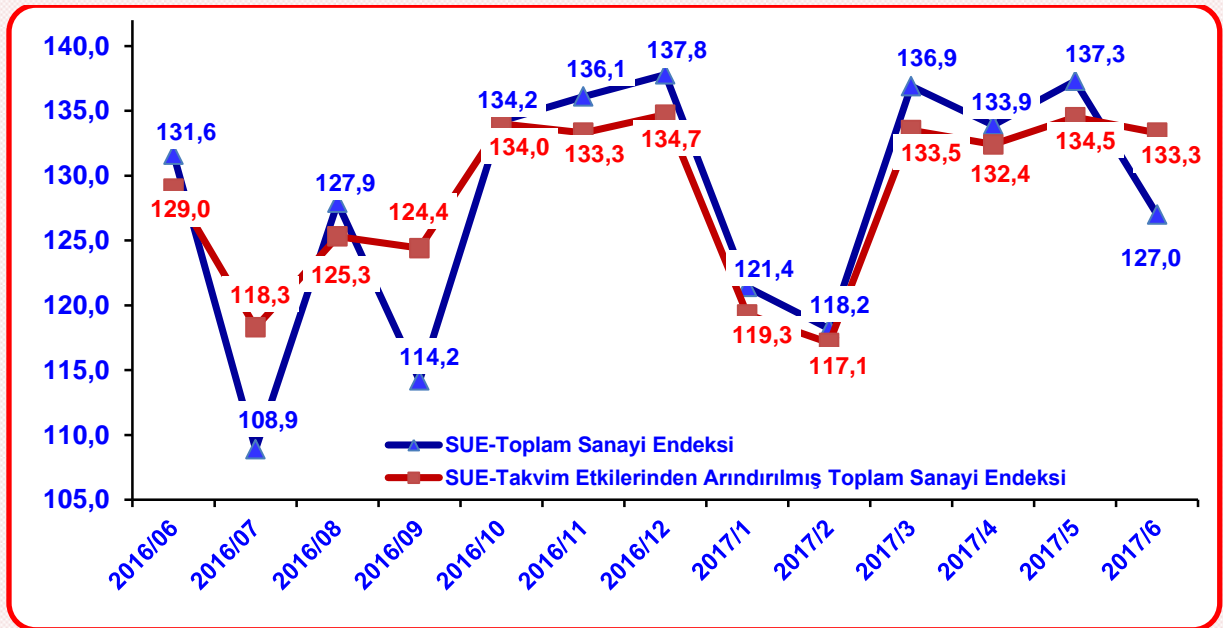
Yıllık Değişim Oranları (%)

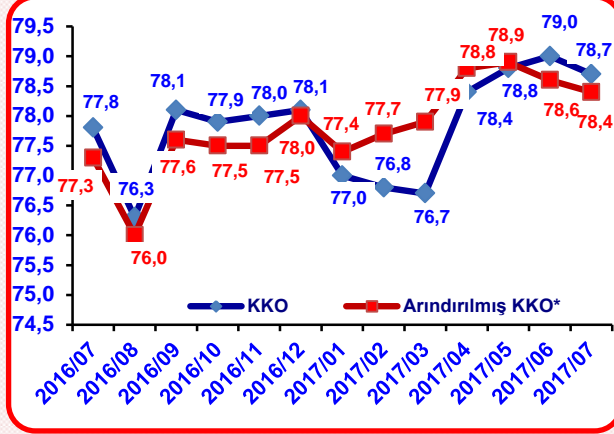
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

HAZİRAN 2017 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	127,0	-3,6	133,3	3,4	131,2	-0,4
Madencilik ve Taşocakçılığı	107,3	-6,3	112,7	-0,5	110,1	1,2
İmalat Sanayi	128,2	-3,8	134,9	3,8	131,9	-0,5
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	129,1	-1,5	133,3	2,5	136,7	-0,6

Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2017 yılı Haziran ayında %3,6 oranında azalış gösterirken; takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda %3,4 oranında yükselmiştir. 2017 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %0,5 oranında azalırken; imalat sanayi sektörü %3,8 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %2,5 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2017 yılı Haziran ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla azalış; %2,2 ile ara malında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla azalış ise, %7,3 ile tütün ürünleri imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalış, %5,6 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ve %4,6 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı izlemiştir. En fazla artış; %29,1 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %19,2 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı ve %14,1 ile diğer ulaşım araçlarının imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2017 yılı Temmuz ayında Kapasite Kullanımı bir önceki aya göre 0,3 puanlık azalışla %78,7 oranında gerçekleşmiştir.

Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %87,1, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %84,5, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %84 ve kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri (mobilya hariç) imalatı %83,8 ile 2017 yılı Temmuz ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

Mayıs 2016-2017	Toplam	
	2016	2017
15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	58.621	59.781
İşgücü (Bin kişi)	30.763	31.713
İstihdam (Bin kişi)	27.867	28.488
Tarım	5.540	5.577
Tarım dışı	22.327	22.911
İşsiz (Bin kişi)	2.895	3.225
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.859	28.068
İşgücüne katılma oranı (%)	52,5	53,0
İstihdam oranı (%)	47,5	47,7
İşsizlik oranı (%)	9,4	10,2
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,3	12,2
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	57,5	58,2
İstihdam oranı (%)	52,0	52,2
İşsizlik oranı (%)	9,6	10,4
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,3	12,2
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	17,4	19,8
Ne Eğitimde ne istihdamda olanların oranı*	21,6	22,0

*Çalışmayan, eğitim (örgün ve yaygın) görmeyen gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaşta kişilerde 2017 yılı Mayıs ayında işsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre 0,8 puan artışla %10,2 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 621 bin kişi artmıştır. İşsizlik oranı; erkeklerde %8,8 kadınlarda %13,0 oranında kaydedilmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,2, işsiz sayısı 3 milyon 225 bin kişidir. Genç nüfusta işsizlik oranı %19,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yani her 4 gençten biri işsizdir.

2017 yılı Mayıs ayında istihdam edilenlerin %19,6'sı tarım, %18,9'u sanayi, %7,5'i inşaat ve %54'ü hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Mayıs 2017	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.107	3.012	2.067	10.398	19.583
Kadın	1.279	2.565	79	4.982	8.904
Toplam	5.386	5.577	2.146	15.380	28.488

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Haziran		12 Aylık Kümülatif 2017
	2016	2017	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-4.964	-3.763	-34.340
SERMAYE HESABI	0	2	6
FİNANS HESABI	-6.130	-2.774	-29.075
Doğrudan Yatırımlar (net)	-706	515	-8.639
Portföy Yatırımlar (net)	-972	-4.206	-15.335
Diğer Yatırımlar (net)	-8.133	-2.051	4.948
Rezerv Varlıklar (net)	3.681	2.968	-10.049
Net Hata ve Noksan	-1.166	987	5.259

Kaynak: TCMB

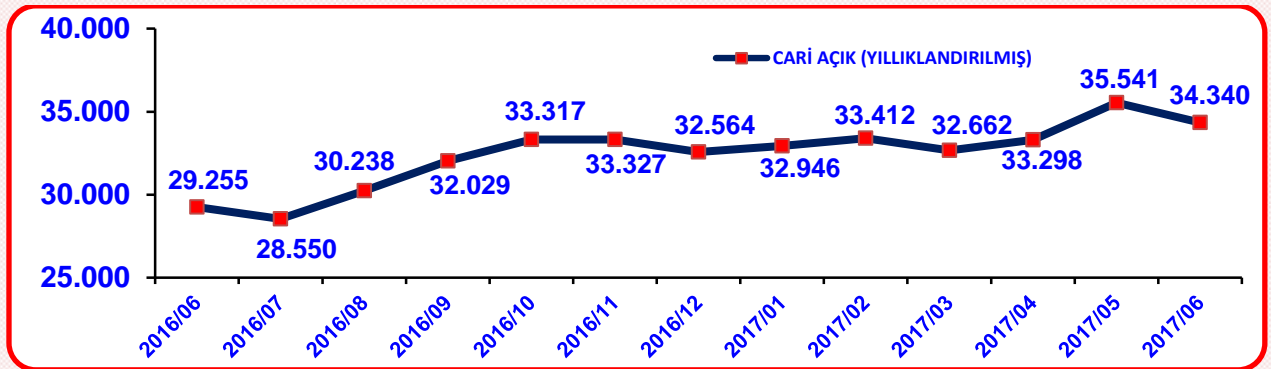
Cari işlemler açığı 2017 yılı Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre dış ticaret açığında daralma ve turizm gelirlerindeki artışın etkisiyle, %24,2 ile azalarak piyasa beklentilerinin biraz altında, 3,8 milyar Dolar seviyesinde kaydedilmiştir. Aynı dönemde artan parasal olmayan altın ithalatı ise, cari açıktaki daralmayı baskılamıştır. Cari açık, 12 aylık kümülatifte ise, 34,3 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir.

2017 yılı Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre, turizm gelirleri %19,8 oranında artarak 1,8 milyar Dolar, net turizm gelirleri ise, %30,2 oranında artarak 1,4 milyar Dolar seviyesine ulaşmıştır.

Sene başından beri pozitif seyrini koruyan Portföy yatırımlarında 2017 yılı Haziran ayında 4,2 milyar Dolar sermaye girişi yaşanmıştır. 12 aylık kümülatifte, net doğrudan yatırımlar 8,6 milyar Dolara gerilemiştir. Diğer yatırımlarda ise, 2017 yılı Haziran ayında 2,1 milyar Dolarlık sermaye girişi olmuştur.

Cari açığın finansmanında etkili olan rezerv varlıklar, 2017 yılı Haziran ayında 3 milyar Dolar sermaye girişi ile olumlu seyrini sürdürmüştür. Aynı dönemde net hata ve noksan kaleminde de 987 milyon Dolar ile sermaye girişi yaşanmıştır.

2017 yılı Haziran ayında altın ithalatının güçlü seyri devam etmektedir. Dış ticaret açığının yükselmesi cari dengeyi yukarı yönlü baskılarken; turizm gelirlerinde toparlanma cari açığı kısmen sınırlandırmaktadır.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi	Ekonomi Güven Endeksi
2016			
Temmuz	108,0	67,0	98,9
Ağustos	102,2	74,4	92,3
Eylül	106,1	74,3	97,0
Ekim	101,0	74,0	94,4
Kasım	103,5	68,9	95,1
Aralık	97,6	63,4	89,2
2017			
Ocak	97,0	66,9	85,7
Şubat	105,9	65,7	91,5
Mart	108,9	67,8	96,1
Nisan	111,2	71,3	99,5
Mayıs	109,2	72,8	100,5
Haziran	112,4	70,0	98,9
Temmuz	109,5	71,3	103,4

Reel Kesim Güven Endeksi; 2017 yılı Temmuz ayında, 2,9 puan azalarak 109,5 seviyesine gerilemiştir.

Tüketici Güven Endeksi, 2017 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %1,9 oranında artarak 71,3 seviyesine tekrar yükseliş eğilimine girmiştir.

Ekonomi Güven Endeksi 2017 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %4,5 oranında artarak 103,4 ile son 3,5 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Endeksteki bu artış perakende ticaret ve hizmetler sektörlerinden kaynaklanmıştır.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2016 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1,3 milyar TL fazla veren bütçe, 2017 yılı Ocak-Temmuz döneminde 24,3 milyar TL açık vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %10,7 oranında artarak 351,7 milyar TL, bütçe giderleri ise %18,9 oranında artarak 376 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2017 yılı Ocak-Temmuz döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %15,6 oranında artarak 292,1 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %20,1 oranında artarak 343,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı Ocak-Temmuz döneminde 31,9 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı ayında 8,4 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-TEMMUZ		Değişim Oranı (%)
	2016	2017	
Bütçe Giderleri	316.266	375.975	18,9
Faiz Hariç Giderler	285.677	343.223	20,1
Faiz Giderleri	30.588	32.752	7,1
Bütçe Gelirleri	317.544	351.665	10,7
Vergi Gelirleri	252.665	292.134	15,6
Bütçe Dengesi	1.278	-24.310	-2.002
Faiz Dışı Denge	31.867	8.442	-73,5

DIŞ TİCARET

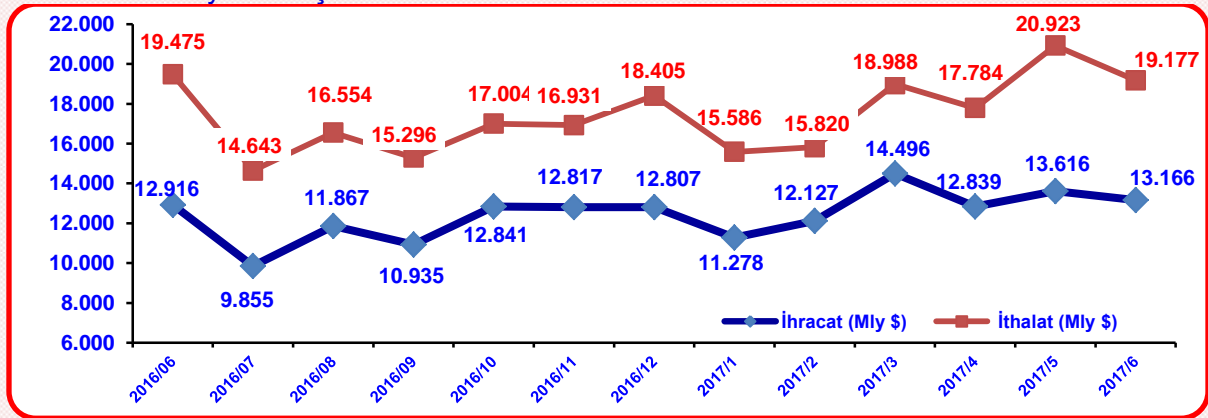
Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Haziran	2016	71.583		99.658		66.954		-28.074		71,8
	2017	77.453	8,2	108.324	8,7	80.264	19,9	-30.871	10,0	71,5
Haziran	2016	12.864		19.476		12.802		-6.612		66,1
	2017	13.166	2,3	19.177	-1,5	14.002	9,4	-6.011	-9,1	68,7

2017 yılı Haziran ayında ihracat, 2016 yılı Haziran ayına göre %2,3 oranında artarak 13,2 milyar Dolar, ithalat da %1,5 oranında azalarak 19,2 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı 2017 yılı Haziran ayında %9,1 oranında azalarak 6,1 milyar Dolar gerçekleşirken; 2017 yılı Ocak-Haziran döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre %10 oranında artarak 30,9 milyar Dolara yükselmiştir. 2017 yılı Ocak-Haziran döneminde ihracat, 2016 yılı aynı dönemine göre, %8,2 oranında artarak 77,5 milyar Dolar, ithalat da %8,7 oranında artarak 108,3 milyar Dolar seviyesine ulaşmıştır.

2016 yılı Haziran ayında %48,5 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2017 yılı Haziran ayında %47,5 olmuş; 2017 yılı Haziran ayında, 2016 yılının aynı ayına göre, AB'ye yapılan ihracat 6,2 milyar Dolar kaydedilmiştir.

2017 yılı Haziran ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (2.152 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.149 milyon \$); "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (973 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarları" (724 milyon \$) ve "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (651 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (2.533 milyon \$); "Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.208 milyon \$); "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (2.047 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.701 milyon) ve "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.491 milyon \$); ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2017 yılı Haziran ayında İzmir'in ihracatı 2016 yılının aynı ayına göre, %4,2 oranında artarak 775 milyon Dolar, ithalatı da %9,9 oranında azalarak 788 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı Haziran ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2016 yılının aynı ayına göre, %2,9 oranında artarak 1,34 milyar Dolar, ithalatı da %6,5 oranında azalarak 1,26 milyar Dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2012	2013	2014	2015	2016	2017/İ
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	1.569.672	1.809.713	2.044.466	2.337.530	2.590.516	641.584
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	4,8	8,5	5,2	6,1	2,9	5,0
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	2,3	9,3	6,1	5,9	3,9	5,1
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2012	2013	2014	2015	2016	May.17
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	24.821	25.524	25.933	26.621	27.205	28.488
İstihdam Oranı (%)	45,4	45,9	45,5	46,0	46,3	47,7
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.518	2.747	2.853	3.057	3.330	3.225
İşsizlik Oranı (%)	9,2	9,7	9,9	10,3	10,9	10,2
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	11,5	12	12	12,4	13	12,2
ENFLASYON (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Tem.17
Yİ-ÜFE (yıllık)	2,45	6,97	6,36	5,71	9,94	15,45
YD-ÜFE (yıllık)	-1,13	16,15	2,63	10,9	17,73	21,98 (Haz.17)
TÜFE (yıllık)	6,16	7,4	8,17	8,81	8,53	9,79
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Haz.17
İhracat	152.462	151.803	157.610	143.889	142.544	77.453
İthalat	236.545	251.661	242.177	207.234	198.617	108.324
Dış Ticaret Dengesi	-84.083	-99.859	-84.567	-63.395	-56.073	-30.871
Cari İşlemler Dengesi	-47.962	-63.621	-43.597	-32.118	-32.615	-20.773
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Haz. 17
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	62.528	96.350	64.976	99.385	97.714	50.819
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.993	4.631	3.929	4.533	5.142	3.781
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Haz.17
Kurulan Şirket Sayıları	107.219	108.930	126.635	114.691	106.452	29.799
Kapanan Şirket Sayıları	47.978	37.273	39.051	32.762	31.938	16.322
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-May.17
Şirket Sayısı (Adet)	4.252	3.777	4.697	5.597	5.585	2.241
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	13.628	12.896	12.828	17.550	12.307	4.777
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	May.17
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-136,2	-171,1	-179,1	-180,4	-205,0	-199,9
BORÇLANMA (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	2017/İ
Dış Borç Stoku	339,5	389,7	401,7	395,9	404,9	412,4
Kamu	104,0	115,9	117,7	113,1	119,7	122,9
Özel	228,4	268,6	281,6	281,4	284,4	288,7
KREDİLER (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Haz.17
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	170,7	197,9	212,3	214,6	216,9	227,0
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış	2012	2013	2014	2015	2016	Haz.17
Toplam Sanayi	2,4	3,5	3,5	2,9	1,8	3,4
İmalat Sanayi	2,3	4,4	3,1	3,3	1,4	3,8
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Tem.17
Kapasite Kullanım Oranı	76,5	76,7	75,0	76,8	77,4	78,7
GÜVEN ENDEKSLERİ	2012	2013	2014	2015	2016	Tem.17
Reel Kesim Güven Endeksi	106,6	106,6	104,6	103,5	105,2	109,5
Tüketici Güven Endeksi	75,8	76	72,5	66,3	69,5	71,3
Ekonomi Güven Endeksi	104,1	103,9	99,0	96,6	93,9	103,4
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2012	2013	2014	2015	2016	Haz.17
Sanayi Ciro Endeksi (Arındırılmamış)	140,1	153,1	172,7	187,2	200,4	236,8
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Tem.17
Bütçe Dengesi	-29.412	-18.543	-23.370	-23.525	-29.258	-24.310
PROTESTOLU SENET	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Haz.17
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.075	1.092	1.004	1.000	1.017	463
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	6.949	7.494	8.221	10.081	12.288	5.987
KARŞILIKSIZ ÇEK	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Haz.17
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	943	748	674	776	778	251
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	407	299	236	222	206	49
BORSA VE DÖVİZ	2012	2013	2014	2015	2016	Ağu.17
BIST 100 Endeksi	64.982	77.315	76.306	79.901	77.587	106.913
Euro/\$	1,29	1,33	1,33	1,11	1,11	1,18

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NÜFUS-GÖÇ										
Nüfus (Bin)	3.451	3.525	3.606	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,8	4,9	4,9	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (%o)	15,0	18,9	20,6	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	-
TR Nüfus Artış Hızı (%o)	13,1	14,5	15,9	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	-
Net Göç Hızı (%o)	7,20	6,97	2,91	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	-
ISO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	48	52	56	55	58	59	59	61	59	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.171	1.170	1.303	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	31,5	28,0	30,4	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	47,6	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	314	346	397	422	432	490	466	470	513	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	26,8	29,6	30,5	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	156	227	231	243	247	276	243	262	254	-
İşsizlik Oranı (%)	11,8	16,2	15,1	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,4	17,2	16,4	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	-
ENFLASYON (%)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/7
TÜFE (yıllık)	5,84	8,91	7,25	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	10,5
DIŞ TİCARET (Milyon \$)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
İhracat	7.823	6.119	6.682	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	4.332
İthalat	8.313	6.268	8.419	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	4.706
Dış Ticaret Dengesi	-490	-149	-1.737	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-374
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	3.917	3.694	3.920	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	3.985
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	5,9	6,0	5,9	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	5,6
KAPASİTE KULLANIMI (%)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/II
Kapasite Kullanım Oranı	57	51	62,25	70	63	60	55	64	63	72
PROTESTOLU SENETLER										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	74.760	77.761	55.098	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	22.672
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	4,7	4,9	4,5	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,9
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	391	459	319	245	367	463	510	571	775	340
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Belge Adedi	136	105	167	188	209	215	186	208	230	182
Yatırım (Milyon TL)	1.011	651	1.890	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	3.757
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,04	2,39	3,01	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	7,4
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	-	4,0	1,9	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	12,6
ENERJİ TÜKETİMİ										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/4
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.342	1.957	2.342	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	1.504
MALİ / FİNANS										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Bütçe Gelir/Gider	4,17	3,59	3,99	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,4
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,54	10,20	10,77	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,4
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	74,6	72,4	87,9	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	120,4
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	6,2	6,2	5,9	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	6,4	6,0	5,9	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	5,1
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	2,12	1,80	1,35	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Kurulan Şirket Sayısı	3.094	2.710	3.253	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	2.254
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,4	6,3	6,5	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,2
Kapanan Şirket Sayısı	805	803	860	943	1.094	1.095	991	740	644	338
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,7	7,7	7,5	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	5,7
YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/5
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.256	1.391	1.540	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.466
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	6,0	5,9	6,0	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,5
MARKA-PATENT SAYISI										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	1.983	2.302	1.931	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	3.443
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	5,6	5,6	6,0	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,7
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	25	21	34	31	42	59	55	86	96	153
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	7,4	4,6	5,3	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	5,8
TURİZM										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.034	1.057	1.156	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	251
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,9	3,9	4,1	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	2,0
TARIMSAL ÜRETİM										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	2.769	2.675	3.375	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	-	-
Bitkisel Üretimin TR İçindeki Payı (%)	1,2	3,9	4,2	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	-	-
İŞ KAZALARI										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/7
İş Kazasında Ölenlerin TR İçindeki Payı (%)	6,0	4,6	5,4	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	2,0
MOTORLU KARA TAŞITLARI										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/6
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	4,9	6,5	6,4	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0

*Çeyreklik açıklanmakta olup, II. çeyrek verileridir. **Aylık bazda olanlar tescil değil, başvuru verileridir.

ÜLKE İNCELEMELERİ XX: BOSNA HERSEK

Ekonomik Yapı

Sahip olduğu 16,5 milyar Dolar'lık GSYİH ile en büyük 111. ekonomi konumunda olan Bosna Hersek; tarım, turizm ve enerji sektörleriyle ön plana çıkan bir geçiş ekonomisidir.

Bosna Hersek, 80'li yıllarda ekonomisi ağırlıklı sanayiye dayalı bir ülke olarak dikkat çekerken, 90'larda yaşadığı savaş sırasında sanayi yapıları büyük zarar görmüş ve sektörde ciddi kan kaybı yaşanmıştır. Savaş sonrası yeniden yapılanma sürecinde özellikle hizmetler, bankacılık, enerji ve turizm sektörlerine ağırlık verilmiştir. Özelleştirme hareketleriyle sanayiye yeniden işlerlik kazandırmaya yönelik çalışmalar sonucunda gıda işleme sanayi, metal ve metal işleme sanayi ve ağaç ve ağaç işleme sanayi ön plana çıkmıştır.

AB'ye üyelik sürecinde yer alan Bosna Hersek'in ekonomik büyümesi AB ülkelerindeki gelişmelerle de yoğun bir ilgi içerisinde. Savaş sonrası atılan ekonomik toparlanma adımları, güçlü bir ekonomik büyüme içerisinde olunmasını sağlamıştır. Dış ticaret hacminin genişletilmesi, sürdürülebilir ekonomik büyümede önemli bir itici güçtür. İhracatta tekstil, orman ürünleri ve metal ürünleri; ithalatta makineler, kimyasal ürünler, petrol ve gıda ürünleri dikkat çekmektedir.

Ekonomide mevcut durumda ön plana çıkan temel sorunlar ise; yüksek borçlanma, dış ticaret açığı ve yüzde 20'yi aşan işsizlik oranıdır.

Savaş sonrası ekonomik toparlanma sürecinde en önemli stratejilerden biri de yabancı sermaye hareketlerinin ve yatırımların artırılması olmuştur. Gerçekleştirilen yabancı yatırımların sektörler ayrımına bakıldığında imalat, bankacılık, telekomünikasyon, ticaret, turizm ve finans sektörleri dikkat çekmektedir. Yatırım açısından cazip sektörler ise enerji, gıda, imalat sanayi, metal sanayi, otomotiv yan sanayi ve turizm sektörleridir.

İş yapma kolaylığı endeksinde 81./190 sırada yer alan Bosna Hersek'te yabancı yatırımcılarla ilgili teşvik ve desteklerle ilgili sorumlu kurum Yabancı Yatırım Teşvik Ajansı'dır. Yatırımlar konusundaki mevzuat, yerli ve yabancı yatırımcıların aynı haklara sahip olmasını sağlamıştır. Teşvikler açısından vergi indirimleri ve muafiyetleri ile istihdam destekleri ön plana çıkmaktadır. Yatırım süreci ve teşvikleriyle ilgili tüm bilgiler, Yabancı Yatırım Teşvik Ajansı'ndan (<http://www.fipa.gov.ba>) edinilebilmektedir.

Türkiye – Bosna Hersek İlişkileri

Türkiye'nin dış ilişkilerinde öncelikli bir konuma sahip olan Bosna Hersek, her zaman önemli bir dost ve müttefik ülke olmuştur. Bosna Hersek bölgesinin yüzyıllarca Osmanlı egemenliği altında olması, derin bir politik ve ekonomik bağın oluşmasını sağlamıştır. Bosna Hersek savaşı sonrası toparlanma sürecinde iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi yönünde karşılıklı girişimlerde bulunulmuş, gerçekleştirilen fuar ve organizasyonlar ikili yatırım ve ticaret ilişkilerinin geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

Karşılıklı ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla 2003 yılında yürürlüğe giren serbest ticaret anlaşmasıyla Türkiye menşeli sanayi mallarına Bosna Hersek'te uygulanan gümrük vergisi oranları sıfırlanmıştır. İki ülke arasındaki temel ihracat kalemleri mineral yakıt ve yağlar, makine, gıda, kara taşıtları, tekstil ve plastik ürünleri iken; temel ithalat kalemleri ise deri ve deri ürünleri, kimyasal maddeler, orman ve ahşap ürünleri şeklindedir.

Bosna Hersek'in AB'ye katılım sürecinde olması, geçmiş dönemlerden edindiği sanayi kültürü, coğrafi konumu, düşük vergileri ve şeffaf yasal yapısı, yatırımlar açısından cazip bir ülke olmasını sağlamaktadır. Yatırım ve ihracat potansiyeli olan başlıca sektörler ise gıda ürünleri, otomotiv ana ve yan sanayi ürünleri, kimya sanayi, temizlik maddeleri, hazır giyim sanayi, mobilya, elektronik ürünler, beyaz eşya, plastik ve ambalaj ürünleri şeklindedir.

BOSNA HERSEK ÜLKE PROFİLİ (2016)

Nüfus (Milyon Kişi)	3,5
Nüfus Artış Hızı (%)	-0,5
GSYİH (Milyar Dolar)	16,5
GSYİH (%)	2,0
Kişi Başı GSYİH (Dolar)	4.708
Enflasyon Oranı (%)	-0,3
İşsizlik Oranı (%)	25,4
İhracat (Milyar Dolar)	5,3
İhracatta İlk 5 Ülke	Almanya, İtalya, Hırvatistan, Sırbistan, Slovenya
Temel İhracat Ürünleri	Alüminyum , Ahşap, Elektrikli ürünler, Tekstil ürünleri
İthalat (Milyar Dolar)	9,1
İthalatta İlk 5 Ülke	Almanya, İtalya, Sırbistan, Hırvatistan, Çin
Temel İthalat Ürünleri	Petrol ürünleri, Otomotiv yan sanayi, Eczacılık ürünleri, Maden ürünleri
Cari Denge (% GSYİH)	-5,6
İmalat Sanayi (% GSYİH)	14
Tarım (%GSYİH)	7,8
Hizmetler (%GSYİH)	64,3
Sanayi (% GSYİH)	27,9

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

BOSNA HERSEK KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2016)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)
Mobilya ürünleri	0,60	Mineral yakıtlar ve yağlar	1,0
Ahşap ürünleri	0,40	Makine ve aksamları	0,72
Ayakkabı	0,36	Motorlu araçlar ve aksamları	0,63
Mineral yakıtlar ve yağlar	0,36	Elektrikli makine ve aksamları	0,54
Makine ve aksamları	0,34	Plastik ve plastik ürünleri	0,48
İnorganik kimyasallar	0,28	Eczacılık ürünleri	0,30
Alüminyum ve aksamları	0,27	Demir-çelik ve aksamları	0,25
Demir-çelik ve aksamları	0,25	Demir ve çelik	0,24
Elektrikli makine ve aksamları	0,23	İşlenmemiş deri ve deri ürünleri	0,19
Demir ve çelik	0,22	İçecek ve içecek ürünleri	0,18

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE – BOSNA HERSEK TİCARET PROFİLİ (2016)

Fasıl adı	Türkiye'nin Bosna Hersek'e İhracatı (Milyon \$)	Fasıl adı	Türkiye'nin Bosna Hersek'ten İthalatı (Milyon \$)
Giyim eşyası (kürk hariç)	46,2	Et, balık, sebze, meyve, katı ve sıvı yağlar	138,0
Diğer tekstil ürünleri	28,7	Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	31,5
Plastik ürünleri	28,3	Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta, nişastalı ürünler ve hazır hayvan yemleri	31,4
Diğer kimyasal ürünler	17,4	Diğer tekstil ürünleri	16,7
Trikotaj (örme) ürünleri	16,7	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	7,9

Kaynak: TÜİK